

شاید تاکنون نشنیده باشید که کسی بگوید: «دریاچه خزر»، اما به یقین فراوان شنیده یا خوانده‌اید که می‌گویند: «دریای خزر». می‌دانید که خزر از لحاظ علمی «دریا» نیست، بلکه بزرگ‌ترین «دریاچه» جهان است. شاید هم بدانید که این دریاچه باقی‌مانده دریای بزرگ «تتیس» است که تا حدود ۲۳۰ میلیون سال پیش در این منطقه وجود داشت. تنوع ماهی‌های خوراکی و غیر خوراکی خزر بسیار زیاد است.

ماهی‌گیری از دریایی که دیگر دریا نیست

دوست‌داشتنی‌های خزر

ساحل آرام

ساحل خزر نسبت به ساحل خلیج فارس ساکت و آرام است. یعنی در حالی که ساحل خلیج فارس و دریای عمان پر است از جنبش انواع جانوران کنار آبی، به ویژه خرچنگ‌ها، ساحل خزر از وجود این جانوران بسیار خلوت است. اما کمی دورتر از ساحل، درون آب زندگی دریایی در جریان است.

تاس‌های مهم

مهم‌ترین ماهی‌های دریای خزر «تاس‌ماهی»ها یا ماهی‌های خواباری هستند؛ چون:

- تخم آنها، یعنی همان خوابار، بسیار گران‌بهاست.
- از قدیمی‌ترین ماهی‌های جهان‌اند و در حدود ۶۰۰ میلیون سال است که در آب‌ها زندگی می‌کنند.
- به‌جای استخوان، غضروف دارند.
- بزرگ‌ترین ماهی‌های آب شیرین جهان (فیل‌ماهی‌ها) در این گروه قرار دارند.

دماغ دراز قیمتی

«آزون‌برون» یکی از تاس‌ماهی‌های خزر است. این نام به زبان آذری به معنی «درازبینی» است. پوزه آزون‌برون از دهان جلوتر است و به شکل بینی دراز انسان جلوه می‌کند. آزون‌برون با این پوزه دراز خود در گل‌ولای کف دریا به جست‌وجوی غذا می‌پردازد و مواد غذایی را به درون دهان خود که زیر پوزه دراز قرار دارد، هدایت می‌کند. آزون‌برون در خطر انقراض است و به همین علت صید آن ممنوع اعلام شده است.

کوچک زیبا

کوچک‌ترین ماهی خوراکی ایران که در دریای خزر زندگی می‌کند، «کیلکا» نام دارد. کیلکاها به صورت گله‌های بزرگ حرکت می‌کنند، به تعداد زیاد صید می‌شوند، و بیشتر به کشورهای دیگر صادر می‌شوند. نوعی از کیلکاها، «کیلکای چشم درشت» است که واقعاً زیباست! متأسفانه مدتی است که نوعی جانور انگل به جان این کیلکاها افتاده و باعث کاهش تعداد آنها شده است.

پدرها هم حامله می‌شوند

یکی از ماهی‌های جالب دریای خزر «سوزن ماهی» یا «نی ماهی» است. دهان این ماهی به نی شباهت دارد و حرکت آن در آب مانند خزیدن مار روی خشکی با کمک ماهیچه‌های روی بدن است. سوزن ماهی از خویشاوندان «اسبک ماهی» هاست. سوزن ماهی نر تخم‌هایی را که از بدن ماده خارج می‌شوند، در کیسه‌ای درون دهان خود نگه می‌دارد. بچه‌ماهی‌هایی که از این تخم‌ها خارج می‌شوند، از کیسه و از دهان پدر خارج و آزاد می‌شوند.

گاوماهی

حدود ۱۶ گونه ماهی از گروه «گاوماهی»ها در دریای خزر زندگی می‌کنند. گاوماهی که به‌خاطر شکل ظاهری‌اش به این نام مشهور است، خوراکی نیست و به‌اندازه‌های کوچک جثه که ارزش شیلاتی ندارد. حداکثر بزرگی آنها به ۱۰ سانتی‌متر می‌رسد. «گاوماهی گرد»، نوعی گاوماهی است که بدنی نرم دارد.

اردک بی‌رحم

اردک ماهی که دهانش به منقار اردک شباهت دارد، یکی از ماهی‌های گوشت‌خوار دریای خزر است. دندان‌های تیزی دارد و شکارچی قهاری است. حتی از پرندگانی که روی آب می‌نشینند، نمی‌گذرد. شاید به همین علت علاقه‌مندان چندانی ندارد، اگرچه بسیار خوش‌مزه هم هست!

ماهی سفید دوست‌داشتنی

این ماهی نقره‌ای را ساکنان شمال کشور خیلی دوست دارند و اگرچه تیغ‌های ریز بسیاری در بدن دارد، اما سعی می‌کنند در برنامه غذایی خود حتماً این نوع ماهی را هم داشته باشند. حتی از خوردن بخش‌هایی از کله آن هم نمی‌گذرند.

